

УДК 808.3-54+808.3-56.

СЛОВОВІРНА КОМПРЕСІЯ МЕДІАТЕКСТУ ЯК ВИЯВ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Любов Конюхова

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська 1, 79007, Львів, Україна

e-mail: lubovkonuhova1965@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-3775-4844>

Розглянуто креативні підходи сучасних журналістів до розв'язання питання про економію мовних ресурсів. На конкретних прикладах продемонстровано, як сучасні журналісти застосовують норми творення лексичних одиниць, які властиві українській мові. У статті проаналізовано журналістський текст з погляду словотвірної компресії. Вказано, що компактність тексту досягається за допомогою різних способів творення слів. Акцентовано увагу на тому, що основним способом компресії є професійне використання словотвірних ресурсів. Дослідження також засвідчує, що журналіст може активно сприяти лінгвістичній кодифікації української мови.

Ключові слова: мас-медійні тексти, економія мови, процес компресії, словотвірні засоби, префікси, суфікси, словоскладання.

1. Постановка проблеми. Суть компресії мовних засобів полягає в тому, що мовці різними способами збільшують інформативність повідомлення завдяки його раціональній структуризації, змістовій насиченості. Принцип компресії передбачає скорочення формальних проявів мовного сегмента зі збереженням семантичної місткості. Економна (компресована) мова оптимізує процес передачі та сприйняття інформації. Вона передбачає відмову від невиннованих повторень, скорочення малоінформативних сегментів, які не впливають на загальний зміст висловлювання. Однак компресію мовних засобів не можна розглядати прямолінійно, тобто тільки як намагання усунути надлишкові мовні ресурси. Її суть полягає в оптимізації процесу спілкування: використавши якомога меншу кількість мовних одиниць, потрібно передати багато інформації. Тобто мовні ресурси мають бути скеровані на те, щоб раціонально дібрати інформативні й водночас найлаконічніші засоби для досягнення мети комунікації. Компактна (скомпресована) структура, будучи альтернативою розлогім описовій конструкції, повинна за допомогою мінімальної кількості мовних знаків максимально точно передати бажаний зміст. Компресія мови, безумовно, сприяє не лише раціональному використанню часу, який потрібно затратити на передачу повідомлення, чи місця (коли йдеться про писані тексти), а й спрощує

процес сприйняття інформації. Основною метою мовної компресії є бажання мовця полегшити реципієнтові процес сприйняття та інтерпретації повідомлення. Одним із головних принципів компактної (економної) мови є зручність для комунікантів у процесі організації та реалізації висловлювання. Ще давньогрецькі оратори вважали, що ознакою успішного мовлення є стислість, зрозумілість та раціональність добору мовних засобів. Компресію як мовне явище вивчали мовознавці О. Єсперсен, А. Мартіне, П. Пассі, Г. Пауль та інші. Відомий датський лінгвіст О. Єсперсен ввів поняття «мовної економії», а французький мовознавець А. Мартіне вказував на «закон економії мовних зусиль».

Сьогодні швидкі зміни в усіх сферах суспільства спричиняють прискорений темп життя сучасної людини, яка бажає й інформацію отримувати без зайвих затрат часу. Журналісти, звісно, прагнуть пристосуватися до потреб своїх споживачів, тому намагаються подавати повідомлення в компресованому вигляді. Компресія мови полягає в економному використанні мовних засобів. Попри це в умінні дібрати влучне містке слово, у здатності грамотно застосувати власне українські норми творення лексичних одиниць, можливо, навіть заперечивши ті норми, що усталилися під впливом російської мови, виявляється й майстерність журналіста. Нерідко компактні слова є виявом лінгвістичної кодифікації. Мова медіа засвідчує про прийняття норми й тим самим сприяє збереженню й науковому оновленню її. З огляду на це питання про способи компресії мови медійних текстів за допомогою способів словотвору, властивих українській мові, є **актуальним** і потребує дослідження. Компресія мови є явищем багатогранним і може виявлятися на різних рівнях: фонетичному, синтаксичному, лексичному, словотвірному.

Мета нашого дослідження – виявити продуктивні словотвірні засоби мовної економії в журналістських текстах та продемонструвати доцільність їх використання.

Ця мета передбачає виконання таких **завдань**: проаналізувати журналістські тексти з погляду словотвірної компресії та виявити, які саме способи словотвору застосовують журналісти задля економії тексту.

Матеріалом для дослідження слугуватимуть журналістські тексти.

2. Теоретичне підґрунтя. Сучасні мовознавці розглядають компресію з різних мовних аспектів та вказують на особливості майстерного застосування її.

Мовознавець Ю. Макарець¹ зазначає, що дія принципу економії в мовній системі виявляється на всіх рівнях: фонетичному, словотвірному, лексичному, морфологічному, синтаксичному. Сучасні науковці Ж. Колоїз, Г. Вокальчук, А. Мойсієнко, О. Стишов розглянули мовну компресію з погляду okazіонального словотвору. Мовознавець Т. Береза, опрацювавши твори української літератури та переклади світової літератури, дійшов висновку, що в українській мові є достатньо вишуканих слів, якими можна замінити розлогі конструкції. Ці слова виразно передають значення, вони дозволяють говорити природно, уникати кальок та запозичень з інших мов та, зрештою, вивищитися над мовним безкультур'ям². Т. Береза зібрав такі слова у слов-

¹ Макарець, Ю. С. (2013), “До питання про принцип економії в мові та мовленні”, *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови*, (10), с. 168.

² Береза, Т. (2015), *Гарна мова – одним словом, Словник вишуканої української мови*, Апріорі, Львів, 420 с.

ник «Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови»³. Способи надання слову місткості були в полі зору С. Караванського⁴. А І. Фаріон запропонувала «похідники як sprужинені відповідники до зужитих чи калькованих словосполук»⁵. Сучасний дослідник І. Цимбалістий зазначає, що мовна компресія як один із головних складників розвитку мови є кількісною категорією, що «зазнає реалізації в плані вираження за використання меншої кількості сегментних засобів, лінійного скорочення обсягу повідомлення за умови максимального збереження його змісту: імпліцитність вираження не зменшує експліцитності інформації»⁶.

3. Методологічна основа дослідження. Для дослідження будемо використовувати загальні методи (спостереження, аналіз, синтез, пояснення). Основним підходом для дослідження буде індукція – метод дослідження, згідно з яким на підставі знання про окреме можна зробити висновок про загальне.

4. Виклад основного матеріалу. Поширеним способом економії мови є використання насичених змістом префіксів. Вони, утворивши нові слова чи змінивши відтінок значення первинного слова, додають нового лексичного або граматичного значення до кореня слова. Журналісти задля уникнення надлишковості в мові активно використовують слова, утворені префіксальним або префіксально-суфіксальним способом. Ось приклади:

Екскреція Президента зробила гучні заяви (ipress. ua, 3 груд. 2025 р.).

Префікс *екс-*, що має лексичне значення *колишня – людина, яка раніше обіймала посаду речниці, але зараз вже ні*, сприяв економії мовних засобів.

У Бельгії оголосили про створення нової ультраправої партії під назвою TRUMP (29 лист. 2025 р.).

Префікс *ультра-* (перша частина складних слів) має значення *який є поза межами, найбільший*, також може мати значення *дуже, надзвичайно*. У наведеному прикладі *ультраправа партія – партія крайнього реакційного напрямку*. Префікс замінив громіздке сполучення слів.

В українських *держорганах* заборонили використовувати відомий російський *антивірус* (ТСН, 10 лист. 2025 р.).

Помер прадід сестер, які загинули у Львові внаслідок російського ракетного обстрілу (teren.in.ua, 3 берез. 2025 р.).

Прадід зятя Дональда Трампа походить з Тернопільщини (Суспільне, 21 січ. 2024 р.).

Префікс *пра-* означає найвищий ступінь ознаки, давність. У цих випадках вказує на більш віддалений ступінь спорідненості (той, хто був перед).

«Дія» чи безнадія: чи всі отримають свою «ковідну тисячу» (ZAXID.NET, 16 берез. 2022 р.).

³ Береза, Т. (2015), *Гарна мова – одним словом, Словник вишуканої української мови*, Апріорі, Львів, 420 с.

⁴ Караванський, С. (2009), *Секрети української мови*, Вид. 2-ге, розширене, БаК, Львів, 344 с.

⁵ Фаріон, І. (2013), *Мовна норма: знищення, пошук, віднова*, Місто НВ, Івано-Франківськ, 98 с.

⁶ Цимбалістий, І. Ю. (2023), “Сутність явища «мовна економія» та його реалізація в іспанській мові”, *Нова філологія*, (89), с. 242.

Префікс **без-** не має власного лексичного значення, але він слугує для творення нового слова із значенням заперечення. Слово **безнадія** замінює два слова **нема надії**. Отже, префікс **без-** виконує функцію компресії.

Німеччина створює підрозділ поліції для боротьби з дронами (teren.in.ua, 3 берез. 2025 р.).

Префікс **під-** означає підпорядкування, належність до чогось більшого. У цьому випадку вказує на те, що це частина, яка є складовою чогось більшого (організаційна одиниця, яка підпорядковується загальній структурі). Слово, утворене префіксальним способом, сконденсувало зміст словосполучення.

Бельгія розкритикувала план ЄС щодо «репараційного кредиту» Україні (ipress.ua, 3 груд. 2025 р.).

Слово доконаного виду **розкритикувала** завдяки префіксу роз-, який додали до дієслова недоконаного виду, набуло нового значення – інтенсивності, повноти та завершеності дії. Воно стало замінником сполучення **піддала всебічній критиці, різко висловила нехвалення**.

Ізраїль передасть Німеччині систему протиракетної оборони (ipress.ua, 3 груд. 2025 р.).

У цьому реченні утворені префіксальним способом слова теж допомогли уникнути надлишковості: **пере-** – тут замінив сполучення **перемістить до**, а префікс **проти-** вжито замість **спрямованої або призначеної для боротьби з ракетами, для захисту від ракет**.

У наведених вище прикладах компактні слова утворені префіксальним способом. Однак місткість префіксів спостерігаємо й у словах, що утворені префіксально-суфіксальним способом, як-от:

Не забувайте, що безнадійність (має значення коли немає надії) травматична для людини (Національне інформаційне бюро, 27 берез. 2025 р.).

Влада вирішила щасливити (має значення зробити щасливими) пенсіонерів (ukr.net, 3 верес. 2025 р.).

Залюднений (має значення де є багато людей) острів Рясне-2, або Ранковий квест львівським транспортом (galinfo, 20 лист. 2012 р.).

У процесі дослідження ми виявили, що активними у творенні компактних слів є такі префікси: **без-** (безгрошів'я, бездоріжжя, беззаконня, безбач), **ви-** (вирішити, вигнати, витребувати, виборювати), **від-** (відбір, відтепер, віддати), **до-** (доробити, додати, досі, допоки, докупи, довкруги, довіку), **за-** (заблуд, завада, завзятися, завчасно, задобрити, закут, зайшлий, зарадити, запізно, захисток), **з-** (зблизька, звідати, згодом, здавна, здорожитися, знемогти, зрідка), **на-** (намарно, навскач, навіч, нахмарити), **над-** (надмір, надвечір'я), **не-** (недаремно, недруг, незборений, незгірший, несила), **о-** (острах, ошукати, отуманити, осиротіти), **об-** (обмаль, обшир, обдури-ти), **пере-** (перепона, перешкода, перепросити, перекручувати), **перед-** (передбачити, передостанній, передчасно), **під-** (підданий, підплатити), **по-** (повік, повсюдно, поговор, подув, поквартитися, потай), **пра-** (прадавній, прародич), **при-** (привселюдно, присмерк, прикордоння, присвоїти), **роз-** (розважати, розробити, розтлумачити), **с-** (стиха, сповна, спорожніти), **су-** (супроти, сутужно), **у-** (уярмити, утрое, упевнити).

Ми також виявили часте функціонування слів із частками, які вказують на невизначеність чи на заперечення, як-от: **абиколи, абиде, абияк, деколи, деінде, будь-**

де, **анітрохи**, **аніскільки** та ін. Такі частки, взявши участь у творенні нового слова, стають префіксами та сприяють компактності мовлення. Ось приклади:

Анітрохи не дивує те, що показує Антоні (Кореспондент, 17 лют. 2025 р.).

У Польщі «анітрохи не здивуються», якщо рф наважиться напасти на країну (ТСН, 16 груд. 2025 р.).

*Журналістка запитала, чому бійців з контузисю лікують **абияк** (ukr. net, 29 квіт. 2025 р.).*

Деколи Росія запускає по Україні 50 керованих авіабомб упродовж одного дня (ukr. net, 7 лист. 2025 р.).

Активною є й частка **що**, яка в процесі творення нового місткого слова стає префіксом:

*Завод **щороку** виробляє 3,5 мільйона тонн сірки, яку використовують для виготовлення вибухівки (Суспільне Новини, 15 груд. 2025 р.).*

*Для закарпатців актуальним буде новий **щоденний** маршрут Захонь – Ужгород – Захонь (Суспільне Ужгород, 15 груд. 2025 р.).*

*Ялинкам по 5 років. **Щоправда**, є серед них вищі, а є нижчі (Суспільне Ужгород, 11 груд. 2025 р.).*

Як бачимо, префікси, створюючи нові слова префіксальним та префіксально-суфіксальним способом, можуть сприяти економії мовних засобів.

Позбутися надлишковості в мові допомагають журналістам і насичені семантикою суфікси. Особливо часто журналісти використовують іменники із суфіксами на позначення осіб за родом діяльності, за їхньою належністю до певного регіону, населеного пункту тощо. Ось наприклад:

***Проектаннти** реконструкції стверджують, що повертають кам'яниці її первісні обриси (ZAXID. NET, 27 лист. 2025 р.).*

Суфіксальним способом утворено назву осіб за родом діяльності, що уможливило конденсацію розлогої структури **люди, які роблять проекти**.

***Демографія** розкрила нові дані (ТСН, 27 лист. 2025 р.).*

Тут замість **провідна наукова співробітниця Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України** вжито назву за родом діяльності – **демографія**.

***Нещодавня** суперечка у Прилбичах Новояворівської громади знову загострила релігійний конфлікт між **вірянами** (Твоє місто, 24 лист. 2025р.).*

Замість кількох слів **люди, які вірять у Бога та дотримуються певних релігійних обрядів** журналіст ужив компактне, утворене суфіксальним способом слово **віряни**. Ще одне містке слово **нещодавня (та, що відбулася недавно)** дозволило досягти максимальної компресії в розглядуваному реченні.

*У Львові судитимуть **закладницю** наркотиків (ZAXID. NET, 27 лист. 2025 р.).* Тут за допомогою суфікса теж утворено назву за родом діяльності, що сприяло місткості слова.

У медійних текстах часто функціонують слова із суфіксами на позначення речовинності, абстрактності тощо, як-от:

*Позбавтеся **вологості** в погребі назавжди (ТСН, 2 груд. 2025 р.).*

*М'які іграшки перевіряють на **займистість** (ТСН, 12 груд. 2019 р.).*

Суфікс **-ість-** перетворив якісні прикметники на абстрактні іменники, які позначають властивість. Це дозволило скоротити мовленнєві конструкції: замість дов-

гих фраз журналісти запропонували одне слово (замість **вміст водяної пари або води в чомусь** – **вологість**; замість **здатність легко займатися та горіти** – **займистість**).

Викрили підприємця, який намагався незаконно вивезти до Польщі **дубові пиломатеріали** (Львівський портал, 5 груд. 2025 р.).

Біля **малинової** плантації на Львівщині вилили **нафтопродукти** (ukr.net, 2 верес. 2025 р.).

Для творення відносних прикметників тут використано суфікс **-ов-**, що дало змогу ущільнити текст: замість **виготовлені з дуба** – **дубові**, замість **де росте малина** – **малинові**.

Журналісти досягають компресії мови, активно використовуючи слова, утворені за допомогою різних суфіксів:

Як обрати **забавку**, яка не нашкодить дитині (ТСН, 12 груд. 2019 р.).

Посадовець мав **алмазний** бізнес у Росії (Дзеркало тижня, 23 жовт. 2025 р.).

Замість **предмети, якими забавляються діти** використано утворений за допомогою суфікса **-к-** іменник **забавка**. Замість **пов'язаний із вирощуванням у лабораторії алмазів** використано утворений за допомогою суфікса **-н-** прикметник **алмазний**.

Наведені приклади свідчать, що суфікси дозволяють творити слова, ущільнюючи значення. Це сприяє економії мовних засобів.

Продуктивним засобом досягнення мовної компресії є й безафіксний спосіб творення слів, коли нові слова утворюються шляхом відкидання афіксів від твірного слова, залишаючи лише основу, як-от:

Святий Миколай заїхав на Львівщину через пункт **пропуску** на польсько-українському кордоні (DailyLviv.com, 5 груд. 2025 р.).

Оштрафовано компанії за **змову** на **торгах** (Українська правда, 5 груд. 2025 р.).

Бюро економічної безпеки в Києві завершило кримінальне провадження за фактом **збуту** підроблених доларів США (Українська правда, 5 груд. 2025 р.).

Замість **пункт, через який пропускають** використано короткий іменник **пропуск**, замість **за те, що змовлялися** вжито **змова**, замість **процес, який передбачає купівлю та продаж товарів, а також конкурентний відбір учасників для визначення переможця** вжито **торги**, замість **коли збували** – **збут**.

Нові слова утворюються усиченням твірної основи, і це є інструментом економії мови, адже дозволяє уникнути довгих структур та сприяє лаконізму.

Виявом мовної економії й спосіб складання основ або слів. У мові медіа звично функціонують складні слова, утворені шляхом поєднання двох або більше слів чи їхніх основ. Таке поєднання відбувається за допомогою сполучних голосних **-о-**, **-е-**, **-и-** або без них (коли зливаються основи слів, скорочуються основи слів, зрощуються слова).

Ось приклади:

У Німеччині **вирує буревій** (Суспільне, 27 лип. 2025 р.).

Життєлюб шукає ресторани-партнери для приготування обідів для літніх людей (ukr.net, 21 лист. 2025 р.).

Складання основ у словах **буревій** та **життєлюб** відбулося за допомогою з'єднувальних голосних.

На Хмельниччині затримали заступника голови **райради** (ukrinform, 28 трав. 2025 р.).

Укргідроенерго оголосило конкурс на посаду **гендиректора** (Укрінформ, 8 груд. 2025 р.).

Слова **райрада**, **гендиректор**, утворені способом основоскладання та скорочення основ, дозволили дещо зекономити мовні ресурси, а слово **Укргідроенерго** поєднало в собі три основи, що, звісно, сприяло конденсації змісту.

Способом, який допомагає уникнути надлишковості та сприяє компресії, є стягування словосполучень – це коли декілька (два або більше) слів у словосполученні внаслідок скорочення з'єднуються в одне слово, щоб утворити графічне скорочення. Скорочення на кшталт **грн**, **км**, **млн**, **обл**. більше властиві науковому чи діловому стилям, а в мові медіа одним із найпоширеніших засобів економії мови є аббревіація – спосіб словотворення шляхом скорочення слів і словосполучень найчастіше з початкових літер слів. І. Цимбалістий вважає, що через аббревіацію найоптимальніше проявляється економія в мові. Він стверджує, що аббревіація «віддзеркалює природне прагнення комунікантів до раціональності та ефективності і полягає у створенні одиниць повторної номінації зі статусом слова шляхом скорочення елементів джерела мотивації і сприяє появі нової лексичної одиниці, структурно меншої за твірну основу, але яка об'єднує в собі сегменти її компонентів»⁷.

Дослідник способу аббревіації Ю. Керпатенко диференціює аббревіатури: «Абревіатури бувають загальноприйнятими і широковживаними, а також винятковими та контекстуальними. Загальноприйняті аббревіатури входять до словникового складу мови разом з повними термінами, термінологічними словосполученнями. Вони вживаються як у письмовій, так і в усній мові, їх значення подано в словниках. Виняткові (текстові скорочення) вживаються окремими авторами з метою запобігання повторення довгих назв та економії місця, вони пояснюються в тексті або в примітках»⁸.

За нашими спостереженнями, журналісти активно використовують загальноприйняті аббревіатури на позначення державних установ, органів влади, законів, документів тощо. Ось приклади:

Ніл Хасевич – член **ОУН-УПА**, засновник підпільної школи художників-графіків (Суспільне, 26 лист. 2025 р.).

Нардепка заявила, що, якщо **НАБУ** опублікує матеріали проти неї, справа «розвалиться» (Суспільне, 8 груд. 2025 р.).

НБУ підвищив курс долара на 11 копійок (РБК-Україна, 9 груд. 2025 р.).

У **ЗСУ** розповіли про ситуацію на Харківському напрямку (УНІАН, 10 груд. 2025 р.).

У мові медіа, як свідчать спостереження, часто функціонують й такі широковживані загальноприйняті аббревіатури: **ВРУ** – Верховна Рада України, **КМУ** – Кабі-

⁷ Цимбалістий, І. Ю. (2023), “Сутність явища «мовна економія» та його реалізація в іспанській мові”, *Нова філологія*, (89), с. 245.

⁸ Керпатенко, Ю. В., & Щербина, О. О. (2015), “Абревіація як спосіб економії мовних засобів у підготовці слухачів мовних курсів до комунікації у суспільно-політичному полі”, *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова]. Серія: Педагогічні та історичні науки*, (126), с. 72-73.

нет Міністрів України, *ДБР* – Державне бюро розслідувань, *СБУ* – Служба безпеки України, *МВС* – Міністерство внутрішніх справ, *МОЗ* – Міністерство охорони здоров'я, *МОН* – Міністерство освіти і науки, *ПДВ* – податок на додану вартість, *ФОП* – фізична особа-підприємець, *ТЦК* – територіальний центр комплектування та інші.

Вважаємо, що аббревіація є ефективним способом компресії, бо сприяє і мовній, і часовій економії. Широковживані аббревіатури не потребують додаткового розгорнутого пояснення, тому вони є зручними у використанні. Наші спостереження збігаються зі спостереженнями інших дослідників мови. І. Калиновська та М. Процик у праці «Аббревіація як прояв мовної економії» зауважують, що «прагматика сучасного суспільства та природне прагнення до усунення інформаційної надлишковості зумовили тенденцію до все активнішого вживання скорочених форм, які економно, з мінімальним використанням мовних засобів, у скомпресованому вигляді повідомляють розгорнуту інформацію»⁹.

Ми ж зауважили, що саме за допомогою словотворчих засобів журналістам вдається повернути в ужиток слова, які свого часу були замінені інтерферентними кількаслівними структурами Ми виявили в медійних текстах безліч слів, утворених за нормами українського словотвору, що є свідченням того, що журналісти активно позбавляються тенденцій мови-окупантки. Адже, як відомо, мовні критерії за радянських часів зазнали кардинального перегляду й українська мова стала «блідою копією братньої російської»¹⁰, а критерій статистичності в умовах постколоніального розвитку суспільства був другорядним. Сьогодні в текстах медіа вільно функціонують компактні слова, утворені різними способами українського словотвору, як наприклад, *ливарня, папірня, гуральня, первина, легковик, загосподарювати, підсумувати, манівцями, навсібіч, подовгу, подовж, надалі, задосить, завчасно, заввишки, закут, запізно, зась, звідати, звияга, звідусюди, згодом, здавна, лаштуватися, легкодих, лет, ліворуч, люд, меркнути, навзаєм, навздогін, напередими, навання, надвечір'я, нараз, натомисть, незгірший, нишком, обабіч, обшир, оздоба, оросити, останки, осторонь, повсякчас, покванно, поспіль, почин, разом, самоцвіт, сваволя, скибка, силоміць, тиньк, упевнити, урозтіч, частування, чимало, щоправда та ін.*

Вважаємо, що словотворчі засоби попри те, що дозволяють позбутися надлишковості в мові, сприяють укріпленню української мовної норми, допомагають подолати зсуви між засобами власної і чужої мови. Вони є важливим виразником креативної мови журналіста, який намагається повернути автентичну мовну норму.

Спостереження за мовою українських журналістів свідчать про прагнення не лише створити компактне слово, а й відійти від нав'язаних мовою-окупанткою ustalених форм слововживання. Якщо існують паралельні нормативні форми, то сучасний журналіст надає перевагу тій, якої немає в російській мові. А ця форма, зазвичай, є лаконічною.

5. Результати і перспективи подальших досліджень обговорення.

Наш аналіз мови медіа доводить, що словотвір є важливим засобом економії мовних ресурсів. А на думку І. Цимбалістого, «Словотворення є частковим вирішенням антиномії коду та тексту. Його способи та моделі – це своєрідний код, економний

⁹ Калиновська, І., Процик, М. (2012), «Аббревіація як прояв мовної економії», *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*, 1 (26), с. 124.

¹⁰ Фаріон, І. (2013), *Мовна норма: знищення, пошук, віднова*, Місто НВ, Івано-Франківськ, 331 с.

засіб номінації, здатний у межах одного знаку концентрувати те ж саме поняття, що й розгорнута структура. Описові конструкції мають значний недолік – вони ускладнюють процес комунікації, тому, реалізуючи акт номінації, ми шляхом компресії перетворюємо багатокomпонентне найменування на однослівну форму, економлячи час і зусилля, що затрачаються на фонацію синтаксичної структури»¹¹.

6. Висновки. Отже, в мові медіа сьогодні активно функціонують семантично місткі слова. І основним засобом створення їхньої компактності є словотвір. Саме він допомагає передати максимальну кількість інформації, використавши мінімум мовних засобів. А це сприяє підвищенню ефективності комунікативної функції мови медіа. Уміле використання афіксів, які є ніби згустками лексичних значень, наповнення слова змістом є виявом лексичної компресії. Яскравими прикладами економії мовних засобів є значно коротші порівняно з вихідними структурами (словосполученнями, реченнями) номінації-синоніми, утворені за допомогою різних словотвірних способів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Береза, Т. (2015), *Гарна мова – одним словом, Словник вишуканої української мови*, Апріорі, Львів, 420 с.
2. Калиновська, І., Процик, М. (2012), “Абревіація як прояв мовної економії”, *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*, 1 (26), с. 124-125.
3. Караванський, С. (2009), *Секрети української мови*, Вид. 2-ге, розширене, БАК, Львів, 344 с.
4. Керпатенко, Ю. В., & Щербина, О. О. (2015), “Абревіація як спосіб економії мовних засобів у підготовці слухачів мовних курсів до комунікації у суспільно-політичному полі”, *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія: Педагогічні та історичні науки*, (126), с. 70-77.
5. Коваленко, Є. В. (2020), “Мова – ідентифікатор нації”, *Культурне розмаїття: матеріальна та нематеріальна культура різних країн світу: зб. матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 червня 2020 р.*, ХНУРЕ, Харків, с. 58-59.
6. Макарець, Ю. С. (2013), “До питання про принцип економії в мові та мовленні”, *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови*, (10), 161-168.
7. Фаріон, І. (2013), *Мовна норма: знищення, пошук, віднова*, Місто НВ, Івано-Франківськ, 331 с.
8. Цимбалістий, І. Ю. (2023), “Сутність явища «мовна економія» та його реалізація в іспанській мові”, *Нова філологія*, (89), 240-247.

¹¹ Цимбалістий, І. Ю. (2023), “Сутність явища «мовна економія» та його реалізація в іспанській мові”, *Нова філологія*, (89), 240-247.

REFERENCES

1. Bereza, T. (2015), *Harna mova – odnym slovom. Slovnyk vyshukanoi ukrainskoi movy*, Apriori, Lviv, 420 p.
2. Kalynovska, I. & Protsyk, M. (2012), “Abreviatsiia yak proiav movnoi ekonomii”, *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: Seriia «Filolohiia»*, 1(26), p. 124-125.
3. Karavanskyi, S. (2009), *Sekrety ukrainskoi movy*, Vyd. 2-he, rozshyrene, BaK, Lviv, 344 p.
4. Kerpatenko, Yu. V. & Shcherbyna, O. O. (2015), “Abreviatsiia yak sposib ekonomii movnykh zasobiv u pidhotovtsi slukhachiv movnykh kursiv do komunikatsii u suspilno-politychnomu poli”, *Naukovi zapysky [Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova]. Seriia: Pedahohichni ta istorychni nauky*, (126), p. 70-77.
5. Kovalenko, Ye. V. (2020), “Mova – identyfikator natsii”, *Kulturne rozmaittia: materialna ta nematerialna kultura riznykh krain svitu: zb. materialiv XIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 12 chervnia 2020 r.*, KhNURE, Kharkiv, p. 58-59.
6. Makarets, Yu. S. (2013), “Do pytannia pro pryntsyp ekonomii v movi ta movlenni”, *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 10: Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy*, (10), p. 161-168.
7. Farion, I. (2013), *Movna norma: znyshchennia, poshuk, vidnova*, Misto NV, Ivano-Frankivsk, 331 p.
8. Tsymbalistyi, I. Yu. (2023), “Sutnist yavlyshcha «movna ekonomii» ta yoho realizatsiia v ispanskii movi”, *Nova filolohiia*, (89), p. 240-247.

WORD FORMATION COMPRESSION IN MEDIA TEXT AS A MANIFESTATION OF JOURNALISTIC SKILL

Liubov Konyiukhova

Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str., 1, Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: lubovkonukhova1965@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-3775-4844>

The article discusses creative approaches of contemporary journalists to solving the problem of preserving linguistic resources. Specific examples show how contemporary journalists apply the norms of creating lexical units characteristic of the Ukrainian language. The aim of our study is to identify productive word-formation means of linguistic economy in journalistic texts and demonstrate the expediency of their use.

The article analyses a journalistic text from the point of view of word formation compression. It is indicated that the ability to align the ample word is a significant feature of journalistic proficiency. The peculiar attention is paid to the correctness of using the logical prepositions and the prepositions of the place. It is pointed that the prepositions have certain shades of meaning and that is why journalists must be very precise in choosing these prepositions in every language situation.

The article analyses mass media texts from the point of view of word formation. Semantically capacious words are actively functioning in the language of the contemporary media. The main means of creating their compactness is word formation. It helps to convey the maximum amount of information, using a minimum of language means. This contributes to increasing the efficiency of the communicative function of the language of the media. The skillful use of affixes, which are like clots of lexical meanings, filling the word with content is a manifestation of lexical compression. Vivid examples of language economy means are nominations-synonyms, which are much shorter compared to the original structures (word combinations, sentences), formed using various word-formation methods.

This study proves that the modern journalism strives to provide the selection of effective ways of informing. Clarity, efficiency and attractiveness are the peculiarities of the modern media style.

The study also shows that a journalist can actively contribute to the linguistic codification of the Ukrainian language.

Keywords: mass media texts, language economy, compression process, word building tools, prefixes, suffixes, word formation.

Отримано редакцією видання / Received: 17.12.2025

Прорецензовано / Revised: 12.01.2026

Схвалено до друку / Accepted: 13.01.2026

Опубліковано на сайті видання / Published on the publication's website: 07.02.2026